

Heerlen

raadsinformatiebrieven

Heerlen,
9 december 2025

Documentnummer
589314

Onderwerp

Handhavingsuitvoeringsprogramma 2026 Omgevingsrecht

Inleiding/aanleiding

Op 9 december 2025 hebben burgemeester en wethouders van Heerlen het Handhavingsuitvoeringsprogramma 2026 Omgevingsrecht (HUP2026) vastgesteld.

Samenvatting

Het HUP2026 beschrijft de wijze waarop de gemeente Heerlen toezicht en handhaving uitvoert binnen het VTH-werkveld. Het betreft een integraal handhavingsprogramma voor de Omgevingswet en aanverwante taken: bouwen, ruimtelijke ordening, milieu, bodem, geluid, delen van de APV en afgeleide taken. Het programma is gebaseerd op het VTH-beleid Omgevingsrecht 2023-2026 en vertaalt bestuurlijke prioriteiten en wettelijke verplichtingen naar concrete acties. Het HUP2026 dient als operationeel plan om toezicht en handhaving doelgericht, effectief en flexibel in te zetten, met oog voor maatschappelijke en juridische ontwikkelingen. Het programma legt nadruk op naleving van regelgeving om veiligheid, duurzaamheid en leefbaarheid te bevorderen.

Grip op Wonen 2.0/WBMGP: separaat uitvoeringsprogramma

Het uitvoeren van "Grip op Wonen 1.0", "Grip op Wonen 2.0" en de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (WBMGP) vormen een belangrijk speerpunt voor 2026 e.v. Dit betreft een nieuwe opgave, aanvullend op de in het HUP2026 opgenomen taken. Dit vraagt om een specifieke aanpak waarmee we in 2026 ervaring opdoen met de instrumenten uit Grip op Wonen 1.0 en 2.0 (waaronder de WBMGP). Daarom wordt hiervoor een separaat uitvoeringsprogramma opgesteld. Voor 2027 wordt de taak Grip op Wonen 1.0 en 2.0 (waaronder de Rotterdamwet) geïncorporeerd in het algemene HUP2027.

Algemene prioriteiten en capaciteit

Het HUP2026 reserveert capaciteit voor bestuurlijke prioriteiten en ontwikkelingen waarop de gemeente geen directe invloed heeft. Dit biedt flexibiliteit om in te spelen op onvoorziene situaties. Daarnaast wordt tijd gereserveerd voor de beantwoording van vragen van bestuur en gemeenteraad, waarmee de transparantie en responsiviteit van de organisatie worden versterkt.

Innovaties

De gemeente Heerlen zet technologie in om de kwaliteit van toezicht en handhaving te verbeteren. Voorbeelden zijn datagestuurd werken in het kader van "regie op de ondergrond" en de inzet van drones voor visuele inspecties van monumentale panden. Ook wordt een geluidsmonitoringssysteem gebruikt bij evenementen en horecagelegenheden om geluidsoverlast te meten en te analyseren.

Speerpunten per thema

1. Bouwen en Ruimtelijke Ordening (RO)

Dit werkveld richt zich op de naleving van bouw- en gebruiksvoorschriften.

De focus ligt in 2026 op:

- Toezicht op verleende vergunningen: inspecties worden uitgevoerd op basis van risicoprioritering. Grootchalige projecten, woningbouw en monumentenzorg krijgen bijzondere aandacht;
- Veiligheid en brandpreventie: samen met de brandweer worden hotels, hoogbouw, zorginstellingen, BSO's, kinderdagverblijven en scholen gecontroleerd op brandveiligheid;
- Monumentale panden: controle op behoud en herstel van erfgoed is een prioriteit. Er wordt opvolging gegeven aan de eerder uitgevoerde inventarisatie;
- Controle op voor publiek toegankelijke, oudere panden;
- Opvolging van meldingen;
- Samenwerking met andere gemeenten;
- Het intrekken van oude, niet uitgevoerde omgevingsvergunningen;
- Realiseren Heerlense woningbouwopgave;
- Voor uitvoering van de speerpunten Grip op Wonen 1.0 en 2.0 en de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (WBMGP) wordt een separaat uitvoeringsprogramma vastgesteld.

2. Milieu

Het milieuveld omvat toezicht op bedrijven en instellingen met een milieurelevante activiteit:

- Bedrijvenbestand: om het bedrijvenbestand te actualiseren worden gerichte controles op milieubelastende activiteiten uitgevoerd;
- Energie-efficiëntie: inspecteurs stimuleren bedrijven om energiebesparende maatregelen te nemen, zoals het vervangen van verouderde apparatuur;
- Toegankelijkheid: controles bij publieke inrichtingen richten zich ook op toegankelijkheid voor mensen met een beperking, in lijn met het inclusiebeleid van de gemeente;
- Voedselbereidende bedrijven: bedrijven met voedselverwerking worden steekproefsgewijs gecontroleerd op het onderhoud van vetafscheiders en ontgeuringsinstallaties.

3. Bodem

Dit werkveld richt zich op het beschermen en verbeteren van bodemkwaliteit, saneren van verontreinigingen en verkrijgen van grip op de ondergrond in het licht van maatschappelijke belangen. Voor 2026 gelden de volgende speerpunten:

- Saneringen: grote projecten, zoals de Schelsberg en de Heerenweg worden begeleid om milieuschade te herstellen;
- Mijnschade: de gemeente ondersteunt de afhandeling van mijnbouwgerelateerde schadeclaims en geeft advies over bodemveiligheid bij nieuwe projecten;
- Grondwaterbeheer: monitoring en nazorg van grondwaterverontreiniging blijven een aandachtspunt;
- Beleidsmatig vaststellen van "Water en bodem sturend", AVOI en omgang met niet-gesprongen explosieven;
- Woningbouwopgave: bodemaspecten in beeld brengen.

4. Horeca en Evenementen

Het toezicht op horeca en evenementen draagt bij aan openbare orde en veiligheid:

- Geluidsoverlast: horecagelegenheden en evenementen worden gecontroleerd op naleving van geluidsnormen. Een geluidsmonitoringssysteem wordt ingezet om langdurige overlast te identificeren.
- Veiligheid bij evenementen: bij grote evenementen wordt aandacht besteed aan bouw- en brandveiligheid van tijdelijke structuren, zoals podia en tenten.

5. Meldingen en klachten

De gemeente behandelt meldingen over overlast en illegale activiteiten. Dit omvat:

- Bouwactiviteiten: meldingen over bouwactiviteiten worden onderzocht, met bijzondere aandacht voor veiligheidsrisico's.
- Milieumeldingen: klachten over geluid- en geuroverlast worden onderzocht.
- Horeca en evenementen: klachten over geluidsoverlast van evenementen worden snel opgepakt om escalatie te voorkomen.

6. Juridische handhaving

Wanneer regels worden overtreden, grijpt de gemeente in via bestuursrechtelijke handhaving. De gemeente past lasten onder dwangsom en bestuursdwang toe om naleving af te dwingen. In complexe gevallen biedt juridische ondersteuning richtlijnen om de kwaliteit van toezicht te waarborgen.

7. Ondersteuning

Voor een efficiënte taakuitvoering en goede dienstverlening is een mid-office onontbeerlijk. De procesondersteuners en administratie zorgen voor een goede intake van meldingen, zorgen ervoor dat informatie snel op de juiste plek landt en dat systemen geactualiseerd en bijgewerkt worden.

8. Projecten, programma's en beleid

Het taakveld Vergunningen, Toezicht en Handhaving is voortdurend in beweging. Door gemeentelijke, regionale, landelijke of zelfs bovennationale ontwikkelingen kan er een verschuiving van werkzaamheden plaatsvinden of worden nieuwe opgaves relevant. In deze gevallen is het van belang om te bezien hoe deze ontwikkelingen zich verhouden tot het programma en/of dat er nieuw beleid opgesteld en vastgesteld dient te worden.

9. Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL)

De wettelijk verplichte basistaken worden uitgevoerd door ODZL. De inhoudelijke, financiële en organisatorische begeleiding hiervan kost veel tijd. Tegelijkertijd met de vaststelling van het HUP2026 heeft het college het werkprogramma 2026 voor ODZL vastgesteld.

Capaciteit en flexibiliteit

Het HUP2026 benadrukt dat beschikbare capaciteit prioritering vereist. Nieuwe ontwikkelingen kunnen aanleiding geven tot herprioritering van taken. Er kan extra capaciteit worden toegevoegd of taken in het HUP worden verminderd.

Conclusie

Het HUP2026 is een flexibel, doelgericht programma dat de gemeente Heerlen ondersteunt bij het effectief naleven van wet- en regelgeving. Door innovatie, samenwerking en prioritering draagt het bij aan een veilige, duurzame en inclusieve leefomgeving. De realisatie van de opgave uit het uitvoeringsprogramma geeft invulling aan het coalitieprogramma van de gemeente Heerlen.

Kernthema:

Veiligheid

Bijlagen

HUP2026 incl. bijlagen

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de burgemeester,

de secretaris a.i.,

drs. R. Wever

drs. R. van Wuijtswinkel